

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(вибіркова фахова навчальна дисципліна)

ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ТА БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ

Розробник:

Чумак Валентина, професор кафедри фінансів, банківської справи
та страхування, к.е.н., доцент

Полтава 2021 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Фінансова санація та банкрутство підприємств
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Вибіркова фахова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Чумак Валентина, к.е.н., доцент <i>Контакти:</i> 12 каб. (корпус факультету обліку та фінансів) <i>e-mail:</i> valentyna.chymak@pdaa.edu.ua тел. 095 645 61 41 сторінка викладача https://www.pdaa.edu.ua/people/chumak-valentyna-dmytrivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування <i>ОПП Фінанси, банківська справа та страхування</i>
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з навчальних дисциплін: «Економічна теорія», «Економічний аналіз», «Статистика», «Фінанси»

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування системи знань з методології та практичного здійснення фінансової санації, банкрутства підприємств, фінансового забезпечення ліквідаційних процедур.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення сутності, методів, правил і механізмів фінансової санації, банкрутства та ліквідації підприємств, а також форм і методів державної фінансової підтримки санації суб'єктів господарювання; набуття навичок проведення досудової санації та опанування комплексу питань, пов'язаних із санацією підприємства в судовому порядку, проведення санаційної реструктуризації суб'єктів господарювання.

Компетентності:

Загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові):

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Програмні результати навчання:

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма 072ФБСС бд 2020				заочна форма 072ФБСС бз 2020			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Тема 1. Основи фінансової санації підприємств	14	2	2	10	14	2	-	12
Тема 2. Оцінювання санаційної спроможності підприємства	16	2	4	10	16	-	2	14
Тема 3. Складання та узгодження плану фінансової санації підприємства	14	2	2	10	14	-	-	14
Тема 4. Досудова санація	14	2	2	10	14	-	-	14
Тема 5. Санація підприємств у судовому порядку	14	2	2	10	14	2	-	12
Тема 6. Фінансування санації підприємств	16	2	4	10	16	-	-	16
Тема 7. Реструктуризація підприємства	16	2	4	10	16	-	2	14
Тема 8. Економіко-правові аспекти банкрутства та ліквідації підприємств	16	2	4	10	16	2	-	14
У т. ч. індивідуальні завдання (контрольна робота для заочної форми навчання)	-	-	-	-	30	-	-	30
Усього годин	120	16	24	80	120	6	4	110

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання (денна форма)

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Аудиторна контрольна робота	Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи			
			підготовка рефератів	виконання практичних завдань		
ПР09	-	32	-	24	4	60
ПР25	16	-	8	-	16	40
Разом	16	32	8	24	20	100

Форми контролю результатів навчання (заочна форма)

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Аудиторна контрольна робота	Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи			
			підготовка рефератів	виконання індивідуальних завдань		
ПР09	-	8	-	50	2	60
ПР25	4	-	8	-	28	40
Разом	4	8	8	50	30	100

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
(денна форма)**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		аудиторна контрольна робота ³	
			підготовка рефератів ¹	виконання практичних завдань ²		
Тема 1. Основи фінансової санації підприємств	2	4	8	24	10	6
Тема 2. Оцінювання санаційної спроможності підприємства	2	4				6
Тема 3. Складання та узгодження плану фінансової санації підприємства	2	4				6
Тема 4. Досудова санація	2	4				6
Тема 5. Санація підприємств у судовому порядку	2	4				6
Тема 6. Фінансування санації підприємств	2	4				6
Тема 7. Реструктуризація підприємства	2	4				6
Тема 8. Економіко-правові аспекти банкрутства та ліквідації підприємств	2	4				6
Підготовка рефератів (т. 1-8)			8			8
Виконання практичних завдань (т. 1-8)				24		24
Аудиторна контрольна робота № 1 (т. 1-4)					10	10
Аудиторна контрольна робота № 2 (т. 5-8)					10	10
Разом	16	32	8	24	20	100

¹ протягом семестру здобувачі вищої освіти очної форми навчання виконують один реферат (максимум 8 балів) за темами навчальної дисципліни. При цьому бали в журналі виставляються окремою позицією в кінці семестру;

² протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують практичні завдання (задачі) по кожній темі навчальної дисципліни (максимум 3 бали за тему). При цьому бали в журналі виставляються сумарно окремою позицією в кінці семестру;

³ протягом семестру передбачено написання двох аудиторних контрольних робіт (максимум 10 балів за кожну роботу). При цьому бали в журналі виставляються окремою позицією.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
(заочна форма)

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом	
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи			аудиторна контрольна робота ³
			підготовка рефератів ¹	виконання індивідуальних завдань ²		
Тема 1. Основи фінансової санації підприємств	-	-	8	50	-	
Тема 2. Оцінювання санаційної спроможності підприємства	2	4			6	
Тема 3. Складання та узгодження плану фінансової санації підприємства	-	-			-	
Тема 4. Досудова санація	-	-			-	
Тема 5. Санація підприємств у судовому порядку	-	-			-	
Тема 6. Фінансування санації підприємств	-	-			-	
Тема 7. Реструктуризація підприємства	2	4			6	
Тема 8. Економіко-правові аспекти банкрутства та ліквідації підприємств	-	-			-	
Підготовка рефератів					14	
Виконання індивідуальних завдань (контрольна робота)					50	
Аудиторна контрольна робота					30	
Разом	4	8	8	50	30	
					100	

¹ протягом семестру здобувачі вищої освіти заочної форми навчання виконують один реферат (максимум 8 балів) за темами навчальної дисципліни, при цьому бали в журналі виставляються окремою позицією;

² протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують індивідуальні завдання (контрольна робота, максимум 50 балів), при цьому бали виставляються окремою позицією;

³ протягом семестру передбачено написання аудиторної контрольної роботи (максимум 30 балів) при цьому бали в журналі виставляються окремою позицією.

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти (денна форма)

Форма оцінювання	Граничні межі, балів	Вимоги до знань та умінь
Опитування	0-2	<p>2 бали – здобувач вищої освіти отримує у випадку повної та аргументованої відповіді на поставлене питання, що свідчить про здатність застосовувати поглиблені знання з питань фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>1 бал – у випадку наявності окремих неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про наявність базових знань у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності відповіді, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу в галузі фінансової санації та банкрутства підприємств</p>
Виконання вправ на практичних заняттях	0-4	<p>4 бали – здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного розв’язання задачі та належного її оформлення, що свідчить про здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики банкрутства та проведення санації підприємств;</p> <p>3 бали - здобувач вищої освіти отримує за розв’язані на практичних заняттях задачі у випадку вірної методики та незначних неточностей при розв’язанні, належного оформлення, що свідчить про достатній рівень здатності використовувати знання й практичні навички з питань санації та банкрутства підприємств;</p> <p>2 бали – у випадку наявних незначних методологічних помилок при розв’язуванні задач, що свідчить про володіння базовими технологіями в фінансах;</p> <p>1 бал – у випадку наявності суттєвих помилок у розв’язуванні задачі, що свідчить про наявність фрагментарних знань з даного курсу;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності належно оформлених розв’язаних задач, що свідчить про відсутність знань у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств</p>
Підготовка рефератів	0-8	<p>8 балів – у випадку, коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту й оформлення та здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на всі питання викладача;</p> <p>7 балів – у випадку, коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту й оформлення, але здобувач вищої освіти відповів не на всі питання викладача, чи у випадку позитивного захисту роботи, до якої є несуттєві зауваження по змісту та/або в якій присутні недоліки в оформленні;</p> <p>6-5 бали – у випадку захисту роботи, в якій витримані усі вимоги з оформлення, але до якої є зауваження щодо змісту;</p> <p>4-3 бали – у випадку захисту роботи, до якої є значні зауваження щодо змісту й оформлення;</p> <p>2-1 бали – у випадку подання роботи з суттєвими недоліками в змісті, її невідповідності вимогам щодо оформлення, відсутності відповідей на питання викладача по темі реферату;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності реферату</p>
Виконання практичних завдань	0-3	<p>3 бали – здобувач вищої освіти отримує за виконані домашні завдання у розрізі тем у випадку правильного виконання практичних завдань та належного їх оформлення, що свідчить про високий</p>

		<p>рівень здатності використовувати знання й практичні навички з фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>2 бали – здобувач вищої освіти отримує за виконані домашні завдання у розрізі тем у випадку наявних незначних методологічних та арифметичних помилок при виконання домашніх завдань, що свідчить про середній рівень здатності використовувати знання й практичні навички щодо фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>1 бал – здобувач вищої освіти отримує за виконані домашні завдання у розрізі тем у випадку наявності суттєвих помилок у розв’язуванні задачі, що свідчить про наявність фрагментарних знань з даного курсу;</p> <p>0 балів – здобувач вищої освіти отримує за невиконані домашні завдання, що свідчить про відсутність знань у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств.</p>
<p>Контрольна робота (2 теоретичні питання, 1 задача)</p>	<p>0-10</p>	<p><i>Теоретичні питання:</i></p> <p>3 бали за кожне теоретичне питання – у випадку повного та чіткого його розкриття, що свідчить про здатність застосовувати поглиблені знання з питань фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>2 бали – у випадку деяких неточностей у відповіді на теоретичні питання, що свідчить про наявність базових знань з фінансової санації підприємств;</p> <p>1 бал – у випадку наявності суттєвих недоліків у відповіді чи фрагментарному розкритті теоретичного питання, що свідчить про наявність фрагментарних знань у сфері фінансової санації;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності відповіді на теоретичне питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств.</p> <p><i>Задача:</i></p> <p>4 бали – за виконання задачі у випадку використання правильної методики розв’язання, відсутності помилок в арифметичних розрахунках, що свідчить про здатність застосовувати навички у сфері фінансової санації підприємств;</p> <p>3 бали – у випадку наявності арифметичних помилок чи недоліків у оформленні методики розв’язання задачі, що свідчить про здатність застосовувати базові навички у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>2 бали – у випадку наявності незначних помилок в методиці розв’язання задачі чи значної кількості арифметичних помилок;</p> <p>1 бал – у випадку наявності суттєвих помилок у розв’язуванні задачі, що свідчить про наявність фрагментарних знань у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності рішення задачі, що свідчить про не набуття здобувачем вищої освіти практичних навичок у сфері фінансової санації підприємств.</p>

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти (заочна форма)

Форма оцінювання	Граничні межі, балів	Вимоги до знань та умінь
Опитування	0-2	<p>2 бали – здобувач вищої освіти отримує у випадку повної та аргументованої відповіді на поставлене питання, що свідчить про здатність застосовувати поглиблені знання з питань фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>1 бал – у випадку наявності окремих неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про наявність базових знань у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності відповіді, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу в галузі фінансової санації та банкрутства підприємств</p>
Виконання вправ на практичних заняттях	0-4	<p>4 бали – здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного розв’язання задачі та належного її оформлення, що свідчить про здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики банкрутства та проведення санації підприємств;</p> <p>3 бали - здобувач вищої освіти отримує за розв’язані на практичних заняттях задачі у випадку вірної методики та незначних неточностей при розв’язанні, належного оформлення, що свідчить про достатній рівень здатності використовувати знання й практичні навички з питань санації та банкрутства підприємств;</p> <p>2 бали – у випадку наявних незначних методологічних помилок при розв’язуванні задач, що свідчить про володіння базовими технологіями в фінансах;</p> <p>1 бал – у випадку наявності суттєвих помилок у розв’язуванні задачі, що свідчить про наявність фрагментарних знань з даного курсу;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності належно оформлених розв’язаних задач, що свідчить про відсутність знань у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств</p>
Підготовка рефератів	0-8	<p>8 балів – у випадку, коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту й оформлення та здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на всі питання викладача;</p> <p>7 балів – у випадку, коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту й оформлення, але здобувач вищої освіти відповів не на всі питання викладача, чи у випадку позитивного захисту роботи, до якої є несуттєві зауваження по змісту та/або в якій присутні недоліки в оформленні;</p> <p>6-5 бали – у випадку захисту роботи, в якій витримані усі вимоги з оформлення, але до якої є зауваження щодо змісту;</p> <p>4-3 бали – у випадку захисту роботи, до якої є значні зауваження щодо змісту й оформлення;</p> <p>2-1 бали – у випадку подання роботи з суттєвими недоліками в змісті, її невідповідності вимогам щодо оформлення, відсутності відповідей на питання викладача по темі реферату;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності реферату</p>

<p>Виконання індивідуальних завдань (контрольна робота), що містить 2 теоретичні питання (максимально 15 балів за кожне) та 1 задачу (максимально 20 балів)</p>	<p>0-50</p>	<p><i>Теоретичні питання:</i> 11-15 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку повного та чіткого його розкриття питання, що свідчить про здатність застосовувати поглиблені знання з питань фінансової санації та банкрутства підприємств; 6-10 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку наявності окремих неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про достатній рівень розуміння сутності фінансової санації та банкрутства підприємств; 1-5 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку наявності окремих недоліків та неточностей у відповіді, що свідчить про наявність базових знань у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств; 0 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств</p> <p><i>Задача:</i> 17-20 балів за виконання задачі – у випадку повністю правильної методики розв’язання, відсутності помилок в арифметичних розрахунках та належного її оформлення, що свідчить про здатність застосовувати навички у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств; 13-16 балів – у випадку наявності арифметичних помилок чи недоліків у оформленні методики розв’язання задачі, що свідчить про здатність застосовувати базові навички у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств; 9-12 балів – у випадку незначних помилок в методиці розв’язання задачі чи значної кількості арифметичних помилок, що свідчить про володіння базовими технологіями у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств; 5-8 балів – у випадку наявності помилок у розв’язуванні задачі, що свідчить про недостатність знань у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств; 1-4 балів – у випадку наявності суттєвих помилок у розв’язуванні задачі, що свідчить про фрагментальні знання з фінансової санації та банкрутства підприємств; 0 балів – у випадку відсутності розв’язку задачі, що свідчить про відсутність практичних навичок з фінансової санації та банкрутства підприємств</p>
<p>Аудиторна контрольна робота 2 теоретичні питання (по 5 балів за кожне), 1 задача (20 балів)</p>	<p>0-30</p>	<p><i>Теоретичні питання:</i> 4 – 5 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку повного та чіткого його розкриття питання, що свідчить про здатність застосовувати поглиблені знання з питань фінансової санації та банкрутства підприємств; 2 – 3 бали здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку наявності окремих неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про достатній рівень розуміння сутності фінансової санації та банкрутства підприємств; 1 бал – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку наявності окремих недоліків та неточностей у відповіді, що свідчить про наявність базових знань у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств; 0 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне</p>

		<p>питання у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері санації та банкрутства підприємств.</p> <p><i>Задача:</i> 17-20 балів за виконання задачі – у випадку повністю правильної методики розв’язання, відсутності помилок в арифметичних розрахунках та належного її оформлення, що свідчить про здатність застосовувати навички у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>13-16 балів – у випадку наявності арифметичних помилок чи недоліків у оформленні методики розв’язання задачі, що свідчить про здатність застосовувати базові навички у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>9-12 балів – у випадку незначних помилок в методиці розв’язання задачі чи значної кількості арифметичних помилок, що свідчить про володіння базовими технологіями у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>5-8 балів – у випадку наявності помилок у розв’язуванні задачі, що свідчить про недостатність знань з фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>1-4 балів – у випадку наявності суттєвих помилок у розв’язуванні задачі, що свідчить про фрагментальні знання з фінансової санації та банкрутства підприємств;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності розв’язку задачі, що свідчить про відсутність практичних навичок з фінансової санації та банкрутства підприємств</p>
--	--	--

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4,0.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов’язковим. Дисципліна, після вибору, є обов’язковою для вивчення та включається до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти. Здобувач вищої освіти повинен обов’язково бути присутнім на заняттях, а у випадку відсутності з будь-яких причин на занятті повинен ліквідувати заборгованість з лекційного та практичного матеріалу.

Здобувач вищої освіти під час навчального процесу та вивчення дисципліни повинен дотримуватись академічної доброчесності стосовно виконання самостійної роботи. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача

вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, що передбачені робочою програмою.

Здобувач вищої освіти повинен з'являтися на заняття за розкладом, вчасно (згідно розкладу занять) та завершувати його згідно графіку навчального процесу. Під час занять здобувач вищої освіти не повинен користуватись мобільним телефоном. Обов'язковим є виконання всіх практичних завдань. Якщо здобувач вищої освіти виконує практичне завдання несвоєчасно без поважних на те причин, то викладач приймає його в позаурочний час, знижуючи бали за виконання практичного завдання на 30 відсотків.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

1. Інформаційний контент навчальної дисципліни

Важливість вивчення навчальної дисципліни

Формування ринкових відносин не можливе без досконалого механізму банкрутства підприємств. Суб'єкт господарювання, що не витримав конкуренції, за законами ринку, стає банкрутом. Однак, попередити банкрутство, забезпечити тривалий життєвий цикл таких підприємств – завдання більш складне й важливе. Отже, у професійній підготовці майбутніх фінансистів, бухгалтерів, аудиторів, які працюють у ринкових умовах, опанування знань і навичок у сфері фінансової санації та банкрутства підприємств, набуває першочергового значення

Сфера професійного використання: керівник підприємства, фінансовий менеджер, фінансовий директор, кризи-менеджер, бухгалтер, аудитор, фінансовий аналітик, оцінщик вартості майна, арбітражний керуючий, керівник (спеціаліст) служби економічної безпеки підприємства, керівник (спеціаліст) консалтингової фірми.

Вивчивши навчальну дисципліну здобувач вищої освіти зможе:

- оцінювати санаційну спроможність підприємства;
- розробляти плани фінансової санації (фінансового оздоровлення) підприємства-боржника;
- прогнозувати можливе настання банкрутства підприємства;
- аналізувати причини кризи, сильні й слабкі сторони діяльності підприємства;
- проводити санаційний аудит підприємства-банкрута та складати акти аудиторської перевірки;
- розробляти заходи щодо фінансового оздоровлення підприємства-боржника;
- визначати оптимальні внутрішні й зовнішні джерела фінансування санації підприємства;
- розробляти програму реструктуризації підприємства;
- оцінювати вартість майна підприємства, що ліквідується та складати звіт про експертне оцінювання вартості майна.

2. Перелік тем та анотації навчальної дисципліни

Тема 1. Основи фінансової санації підприємств. Фінансова криза на підприємстві. Економічний зміст та причини виникнення. Економічна сутність санації підприємств. Менеджмент фінансової санації підприємства. Прийняття рішення про проведення фінансової санації підприємств. Класична модель фінансової санації.

Тема 2. Оцінювання санаційної спроможності підприємства. Сутність санаційної спроможності підприємства. Визначення санаційної спроможності підприємства як головна мета санаційного аудиту. Сутність та основні завдання санаційного аудиту. Замовники санаційного аудиту. Методика й етапи проведення санаційного аудиту. Програма аудиту. Збір і систематизація інформації про підприємство. Порядок проведення санаційного аудиту. Діагностика оперативного й стратегічного становища підприємства. Методика поглибленої оцінки фінансового стану неплатоспроможного підприємства. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. Розрахунок та аналіз фактичних показників і тенденцій розвитку. Оцінка глибини фінансової кризи. Аналіз виробничо-господарської діяльності. Аудит фінансової сфери підприємства. Ситуація підприємства на ринках факторів виробництва та збуту готової продукції. Аналіз причин і симптомів фінансової кризи. Виявлення сильних та слабких місць на підприємстві. Експертна оцінка запланованих санаційних заходів. Прийняття рішення про доцільність санації чи ліквідації підприємства. Складання висновку аудиторської перевірки.

Тема 3. Складання та узгодження плану фінансової санації підприємства. Стратегія санації та розробка санаційної концепції. Процедура планування й узгодження заходів фінансової санації. Мета плану фінансового оздоровлення підприємства. Зміст плану санації. Склад та обсяги проекту санації. Методологічні основи й порядок складання проекту санації. План маркетингу й оцінка ринків збуту. План виробництва та капіталовкладень. Організаційний план. Фінансовий план. Аналіз шляхів досягнення беззбитковості підприємства. Оцінка результатів та ефективності фінансової санації підприємства.

Тема 4. Досудова санація. Законодавче визначення досудової санації. Рішення про проведення досудової санації. Надання фінансової допомоги боржнику. Технічна система заходів у процедурі досудової санації. Досудова санація державних підприємств. Складання плану досудової санації: збір відомостей про фінансовий стан боржника, розробка заходів щодо відновлення платоспроможності, розрахунок необхідних коштів і визначення джерел фінансування реалізації заходів відновлення платоспроможності, визначення умов участі інвесторів і кредиторів у проведенні досудової санації, планування очікуваних наслідків реалізації плану досудової санації. Встановлення відповідальних осіб за здійснення досудової санації та термінів і кінцевих строків її проведення.

Тема 5. Санація підприємств у судовому порядку. Прийняття господарським судом рішення щодо проведення санації боржника. Строк здійснення судової санації. Вибір інвесторів, погодження кандидатури керуючого санацією. Обов'язки керуючого судовою санацією. Складання плану санації та процедура його схвалення. Контроль за виконанням плану санації. Звіт керуючого санацією: баланс боржника на останню звітну дату, рахунок прибутків і збитків,

відомості про наявність коштів у боржника, відомості про дебіторську заборгованість, інші відомості про можливості погашення кредиторської заборгованості. Розгляд звіту керуючого санацією зборами кредиторів. Затвердження (незатвердження) господарським судом звіту керуючого санацією. Винесення ухвали про припинення провадження справи про банкрутство або визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури.

Тема 6. Фінансування санації підприємств. Форми, правила та умови фінансування санації підприємства. Джерела фінансування санаційних заходів. Потреба в капіталі. Визначення потреби в капіталі, необхідному для фінансування санації підприємства. Потреба в капіталі для реалізації санаційних заходів виробничо-технічного характеру. Потреба в інвестиційному капіталі. Потреба в оборотних коштах. Зміст фінансової рівноваги на підприємстві. Умови забезпечення фінансової рівноваги. Внутрішні джерела фінансової стабілізації. Збільшення вхідних грошових потоків. Згортання (заморожування) інвестицій. Зменшення вихідних грошових потоків, що залежать від діяльності підприємства. Зниження собівартості продукції. Зменшення витрат, джерелом покриття яких є прибуток підприємства. Фінансове оздоровлення із залученням коштів власників підприємства. Форми участі власників у санації підприємства. Двоступінчата санація. Зменшення номінального капіталу з подальшим його збільшенням. Фінансові джерела збільшення статутного фонду в разі санації підприємства. Додаткова емісія акцій. Облігації конверсійної позики. Альтернативна санація як метод фінансування оздоровлення підприємств. Участь кредиторів у фінансуванні санації підприємства-боржника. Конверсія боргу у власність. Пролонгація та реструктуризація існуючої заборгованості. Надання додаткових кредитних ресурсів. Мотиви участі кредиторів у санації підприємства. Податкові аспекти участі кредиторів у санації боржника. Форми фінансової участі персоналу в санації підприємства.

Тема 7. Реструктуризація підприємства. Реструктуризація підприємства, її зміст і порядок проведення. Реструктуризація як один із дійових інструментів санації підприємств. Види реструктуризації. Заходи, що застосовуються під час реструктуризації суб'єктів господарювання. Фінансова й виробнича реструктуризація, реструктуризація активів, корпоративна реструктуризація. Механізм реорганізації юридичної особи. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємства (злиття, приєднання, поглинання). Реорганізація, спрямована на роздібнення підприємства (поділ, виокремлення). Реорганізація без змін розмірів підприємства (перетворення). Загальні передумови реорганізації суб'єктів господарювання. Етапи реорганізації підприємства. Зміст та порядок складання реорганізаційної угоди. Передавальний та роздільний баланси.

Тема 8. Економіко-правові аспекти банкрутства та ліквідації підприємств. Врегулювання господарських спорів. Задоволення претензій кредиторів як головна мета провадження справи про банкрутство підприємства-боржника. Функції законодавства про банкрутство. Підстави для порушення справи про банкрутство. Неплатоспроможність підприємства. Загроза неплатоспроможності. Перевищення заборгованості підприємства над його активами. Учасники провадження у справі про банкрутство. Розпорядник майна, його функції та обов'язки. Комітет кредиторів. Функції та повноваження керуючого санацією. Функції та повноваження ліквідаційної комісії. Фінансове

забезпечення ліквідаційних процедур. Продаж майна банкрута. Розподіл виручки від продажу ліквідаційної маси. Черговість задоволення вимог кредиторів. Ліквідація підприємства. Порядок складання ліквідаційного балансу. Затвердження ліквідаційного балансу. Санація за рішенням господарського суду. План санації в ході провадження справи про банкрутство. Мирова угода та порядок її укладання. Фіктивне банкрутство. Приховане банкрутство. Умисне банкрутство. Податкові аспекти банкрутства й ліквідації підприємства.

4. Вимоги до написання рефератів

Реферат – одна з форм самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Мета реферату – закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань, отриманих здобувачем вищої освіти в процесі вивчення окремих тем. Написання реферату дає можливість здобувачу вищої освіти навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, інтерпретувати матеріали періодичної літератури, глибше вивчати основні проблеми та особливості фінансової санації та банкрутства підприємств.

Обсяг реферату має бути в межах 10-15 сторінок стандартного формату. Робота над рефератом включає такі етапи: вибір теми, підбір спеціальних літературних джерел та фактичного статистичного матеріалу; консультація з викладачем; передача реферату викладачу для оцінювання або на основі матеріалів реферату зробити усний виступ перед здобувачами вищої освіти всієї групи. Літературу з теми реферату здобувач вищої освіти підбирає самостійно, використовуючи для цього бібліотечний каталог. Консультацію з питань підбору літератури здобувач вищої освіти може отримати у викладача чи у працівників бібліотеки. Особливу увагу слід звернути на спеціальну літературу, що стосується теми, періодичні видання (газети, журнали), наукові статті, передовий вітчизняний і зарубіжний досвід. Слід уникати в роботі книжкових висловів і фраз. Необхідно самостійно формулювати свої думки, не допускати повторень, уважно стежити за тим, щоб у роботі не було суперечностей між окремими її положеннями.

5. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Загальна сума балів за всі види навчальної роботи	Оцінка ЄКТС	Оцінка за 2-х бальною шкалою
90 – 100	A	зараховано
82 – 89	B	
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	
35 – 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Презентація навчальної дисципліни

Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII. *Голос України*. 2019. № 77 (7083).
2. Чумак В. Д. Навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи з дисципліни Фінансова санація та банкрутство підприємств для здобувачів вищої освіти очної та заочної форм навчання. Полтава: ПДАА, 2020. 155 с.

Допоміжні

1. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств : навч. посіб. Полтава : РВВ ПДАА, 2018. 350 с.
2. Бражник Л. В., Чумак В. Д. Управління проектами в умовах кризи. *Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності* : матеріали II міжнар. наук.-практ. інтерн.-конф., м. Дніпро, 10 квітня 2020 р. Дніпро, 2020. С. 30–34.
3. Бражник Л. В., Чумак В. Д. Вплив ризиків на діяльність банків. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку* : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Херсон, 28-29 квітня 2021 р. Херсон, 2021. С. 391–393.
4. Бражник Л. В., Чумак В. Д. Особливості проектного управління в умовах кризи. *Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору* : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 24 березня 2020 р. Полтава, 2020. С. 31–33.
5. Ковч В. В., Шуст А. О. Управління фінансовою діяльністю підприємства. *Наука й економіка*. 2015. № 1. С. 28–30.
6. Науменко Н. Ю., Коротка Л. І. Розробка інформаційно-аналітичної системи аналізу фінансової діяльності підприємств. *Економічний вісник ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»*. 2016. № 1. С. 16–20.
7. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія. Київ : КНЕУ, 2004. 268 с.
8. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2004. 315 с.
9. Чумак В. Д., Дорошенко О. О., Кіріченко Н. О. Оцінка неплатоспроможності підприємств при загрозі банкрутства. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 3. С. 130–137.
10. Чумак В. Д., Зоря С. П., Мисник Т. Г. Теоретичні аспекти фінансових ризиків та управління ними. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 4. С. 92–99.
11. Чумак В. Д., Мисник Т. Г., Зоря С. П. Ресурсозбереження як антикризовий захід попередження банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 3. С. 244–251.

12. Чумак В. Д., Кіріченко Н. О. Особливості банкрутства аграрних підприємств та визначення їх ліквідаційної вартості. *Економіка і підприємництво : організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу*. Вип. 19. Том 2. Полтава : ПДАА, 2019. С. 135–138.

13. Чумак В. Д. Попередження банкрутства аграрних підприємств та забезпечення їх беззбиткової діяльності. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки*. 2016. Вип. 1(12). С. 64–69.

14. Чумак В. Д. Фінансова стійкість підприємства та напрями її стабілізації. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Спецвипуск. Економічні науки*. 2017. С. 175–180.

15. Чумак В. Д., Безкровний О. В. Соціальний захист членів особистих селянських господарств: сучасні проблеми здійснення та перспективи удосконалення. *Економіка та сучасний менеджмент: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 12 грудня 2020 р. Київ, 2020. С. 156–158.

16. Чумак В. Д. Антикризове управління сільськогосподарськими підприємствами. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : матеріали IV всеукр. наук.-практ. інтерн.-конф., м. Полтава, 31 березня 2021 р. Полтава, 2021. С. 522–524.

17. Чумак В. Д., Бражник Л. В. Ресурсозбереження як антикризовий чинник попередження банкрутства. *Теоретичні та практичні засади забезпечення сталого агровиробництва та соціально-економічного розвитку сільських територій в умовах інноваційної економіки* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 20 травня 2021 р. Харків, 2021. С. 176–179.

18. Чумак В. Д., Бражник Л. В. Шляхи попередження банкрутства аграрних підприємств : матеріали наук.-практ. конф. професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2020 році, м. Полтава, 14 травня 2021 р. Полтава, 2021. С. 89–91.

19. Чумак В. Д., Кіріченко Н. О. Фінансова реструктуризація як санаційний захід попередження банкрутства підприємств. *Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітняські аспекти* : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 30-31 березня 2021 р. Дніпро, 2021. С. 409–413.

20. Чумак В. Д., Гвізджинська І. Ю. Прогнозування можливого банкрутства підприємств на основі дискримінантного аналізу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-25>.

21. Чумак В. Д., Стрілець А. А. Резерви збільшення прибутку сільськогосподарських підприємств. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали VIII всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, м. Полтава, 28 жовтня 2021 р. Полтава, 2021. С. 122–124.

22. Nekrasenko, L., Pittman, R., Doroshenko, O., Chumak, V., Doroshenko, A. (2019). Grain logistic sin Ukraine: themain challenges and effective ways to reach sustainability. *Economic Annals-XXI*, 178(7-8), 70–83.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт журналу «Фінанси України»: <http://fu.minfin.gov.ua/>.
2. Сайт Верховної Ради України: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
3. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського:
<http://www.nbuv.gov.ua/>.
4. Сайт Українського фонду підтримки підприємництва: <http://www.ufpp.gov.ua/>.